

- public relation;
- práca národných výborov;
- celoeurópske podujatia;
- finančné zabezpečenie kampane.

Slovenská republika sa aktívne zapojila do realizácie Európskej kampane. V tejto súvislosti sa na Ministerstve školstva a vedy SR - Odbor starostlivosti o mládež, stretla pracovná skupina, zložená z pracovníkov ministerstva, ÚIP ŠMT a zástupcov RMS. Na stretnutí, vo februári 1994, bola dohodnutá tvorba spoločného obsahového postupu i harmonogramu prípravy kampa-

ne na národnej úrovni. Ďalším krokom bude vytvorenie národného výboru kampane, ktorý bude hlavným garantom a koordinátorom aktivít všetkých subjektov - mládežníckych organizácií, vládnych a nevládných organizácií, rôznych výskumných inštitúcií a pod., ktoré sa do národnej kampane chcú zapojiť a takto sa podieľať na propagácii základnej idey kampane Rady Európy proti rasizmu, intolerancii, antisemitizmu a xenofóbii.

K. Rimóczyová, B. Kadlecová

Doc. Dr. Jozef Štefanovič, CSc. jubiluje

Náš popredný pedagogický psychológ, vysokoškolský učiteľ a vedec doc. dr. J. Štefanovič, CSc. oslávil svoje životné jubileum: 70 rokov života.

Narodil sa 26. 8. 1924 v zapadnutej podhorskej dedinke Hýľov pri Košiciach v rodine lesného robotníka. Keďže jeho otec nemohol v biednych podmienkach užiť päťčlennú rodinu, odišiel v roku 1927 za prácou do Kanady (jubilant mal dva a pol roka) a do vlasti sa vrátil po ukončení jeho vysokoškolských štúdií (v r. 1950). Náš jubilant bol preto počas štúdia odkázaný sám na seba a zarábali si kondíciami, prácami v poľnohospodárstve, v lese, v bani a pod.

V čase, keď Košice patrili Maďarsku, navštevoval tamjšie slovenské gymnázium. Ako študent bol redaktorom študentského časopisu Iskra, ktorý spoločne vydávali študenti troch slovenských gymnázií v Maďarsku (Košice, Šurany, Petrovec).

Vysokoškolské štúdium absolvoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave v rokoch 1946-1950, ktoré ukončil štátnymi záverečnými skúškami a získaním doktorátu filozofie. Pod vplyvom profesora A. Jurovského sa začal špecializovať na psychológiu.



V rokoch 1950-1968 pracoval v oddelení psychológie na Výskumnom ústave pedagogickom v Bratislave ako odborný, vedecký a neskôr samostatný vedecký pracovník s právom školiteľa vedeckých aspirantov. Roku 1962 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a v r. 1964 sa habilitoval na docenta pedagogickej psychológie. Roku 1982 mu štyria oficiálne určení oponenti kladne posúdili doktorskú dizertačnú prácu, avšak obhajoba sa nerealizovala. Podobne sa nerealizoval ani návrh na jeho profesorské menovanie.

Svoju pedagogickú činnosť začal externým vyučovaním na stredných školách (JSS, pedagogické gymnázium) a Vysokej škole pedagogickej v Bratislave. Skoro 25 rokov externe vyučoval na Vysokej škole ekonomickej pedagogickú psychológiu v odbore učiteľstvo ekonomických predmetov.

V roku 1968 prešiel na novo založenú Katedru pedagogickej psychológie FF UK do funkcie zástupcu vedúceho katedry. Na uvedenej katedre najprv prednášal psychológiu vo všeobecnom základe, a to aj na Prírodovedeckej fakulte UK. V dôsledku špecializácie štúdia psychológie ako samostatného vedného odboru sa potom zameriaval najmä na psychológiu vyučovania a vzdelávania a teóriu vyučovania psychológie. Z každej prednášanej disciplíny vydal moderne koncipovaný študijný materiál či už samostatne v skriptách alebo v kolektívnych vysokoškolských učebniciach. Významne sa podieľal na tvorbe vysokoškolských učebníc z rôznych psychologických disciplín, najmä z pedagogickej a všeobecnej psychológie. Naďalej pokračoval v tvorbe stredoškolských učebníc. Je autorom alebo spoluautorom celoštátnych učebníc psychológie skoro pre všetky typy stredných škôl, kde sa vyučovala psychológia (gymnázia, pedagogické, zdravotnícke, vojenské školy). Ich preklady vychádzali aj v českom, maďarskom a ukrajinskom znení. Najmä jeho posledná učebnica Psychológia pre vojenské školy (Praha, Naše vojsko 1992) sa stretla s osobitne kladným hodnotením pre svoju novú koncepciu a obsahovú náplň. Koncepcia jeho učebnice Psychológia pre gymnázia a pedagogické školy ovplyvnila tvorbu učebných osnov a učebníc psychológie pre stredné školy.

Vo svojej vedeckovýskumnej práci sa zameriaval najmä na problémy psychológie vyučovania (a to osvojovania pracovných zručností a návykov a osvojovania pracovných spôsobilostí), vyučovania psychológie na stredných školách, psychológiu učiteľovej osobnosti, psychológiu vzťahov medzi učite-

lom a žiakmi a pedagogicko-psychologické dôsledky pedagogicky taktného a netaktného správania sa učiteľa voči žiakom.

Výsledky svojej vedecko-výskumnej a prednáškovvej činnosti publikoval v 35 samostatných knižných publikáciách, v 59 kolektívnych knižných publikáciách a v 57 štúdiách a článkoch v domácich a zahraničných časopisoch. Jeho knižné publikácie dvakrát odmenili cenou Slovenského literárneho fondu a dve monografie mu vyšli v zahraničných prekladoch („Psychológia učiteľovho pedagogického taktu“ v Rumunsku 1979, Psychológia vzťahu medzi učiteľom a žiakom v Poľsku 1976). Práce J. Štefanoviča sa stretávajú s kladným ohlasom najmä u učiteľov a vychovávateľov a ďalšie reedície jeho publikácií svedčia o tom, že plnia užitočné spoločenské poslanie pri príprave učiteľských adeptov, ako aj zdokonaľovaní odbornej prípravy učiteľov z praxe a že vo svojich prácach rieši aktuálne problémy našej školy.

Jeho publikačnú činnosť dopĺňa mnoho recenzií a správ a preklady samostatných knižných psychologických publikácií z poľštiny a ruštiny.

S jeho vedeckovýskumnou činnosťou úzko súvisí jeho posudková činnosť, vypracoval desiatky posudkov na habilitačné, kandidátske, rigorózne, diplomové práce, práce ŠVOČ, na výskumné správy, vydavateľské posudky a i.

Bol členom viacerých komisií (habilitačných, kandidátskych, rigorózných, štátnych záverečných skúšok). Napr. len ako člen 8 kandidátskych komisií sa zúčastnil na 136-tich obhajobách kandidátskych prác. Bol školiteľom aspirantov.

Ako psychológa ho vždy zaujímala aj problematika funkcie názoru vo vyučovaní, metodika tvorby a využívania učebných pomôcok. Ako autor učebných pomôcok určených pre vyučovanie psychológie, stal sa u nás priekopníkom v tejto donedávna zanedbávanej oblasti.

Bol dlhoročným členom redakčnej rady školských filmov a diafilmov. Vytvoril

celý rad diafilmov určených pre vyučovanie psychológie na stredných školách a zosťavil aj súbor filmov a diafilmov pre vyučovanie psychológie na stredných školách. Uplatnil sa aj ako autor literárnych predlôh školských filmov. Tak je napr. autorom filmu „Ruky“, ktorý získal na I. celoštátnej prehliadke školských filmov osobitnú cenu.

Jubilant sa v nemalej miere podieľal na organizácii vedeckovýskumnej činnosti a angažoval sa verejne. Bol napr. členom Vedeckého kolégia SAV pre psychológiu a pedagogiku, členom výboru Slovenskej pedagogickej spoločnosti, členom dvoch redakčných rád celoštátnych časopisov, členom psychologickéj komisie Pedagogickej encyklopédie, pre ktorú vypracoval viaceré hesiel. Bol hlavným redaktorom psychologických hesiel dvojväzkového Pedagogického slovníka, do ktorého aj autorsky prispel. Bol koordinátorom vedecko-výskumných úloh. Konzultoval mnohé práce ŠVOČ, z ktorých sa viaceré umiestnili na poprednom mieste v medzinárodnom, celoštátnom i celofakultnom meradle. Viedol desiatky diplomových prác. Predniesol desiatky verejných prednášok.

Doc. dr. Jozef Štefanovič, CSc. sa svojou celoživotnou významnou bádateľskou, pedagogickou, publikačnou a organizátorskou činnosťou podstatne zaslúžil o rozvoj pedagogickej psychológie u nás. Všetky jeho doterajšie práce majú veľký vedecký a spoločenský význam pre neustále zlepšovanie výsledkov práce školy. Jeho vedeckovýskumné práce sa dotýkajú takmer všetkých problémov vzdelávania mládeže u nás. Dosiahol významné uznanie medzi psychologickou, pedagogickou a učiteľskou verejnosťou.

Do ďalších rokov života prajeme jubilantovi nielen prepotrebné zdravie a sily, ale aj mnoho ďalších tvorivých nápadov v tých oblastiach práce, ktorým venoval svoju energiu celý svoj plodný život.

O. Blaškovič

Výberový zoznam niektorých významnejších knižných publikácií doc. dr. J. Štefanoviča, CSc.

I. Monografické práce

a) Samostatne

Temperament žiakov a výchova. Bratislava, ÚDV 1961. 62 s.

Psychológia a metodika pracovného a výrobného vyučovania. Bratislava, SPN 1961., 317 s. 2. preprac. vyd. Bratislava, SPN 1963, 329 s.

Učiteľ a žiak. Bratislava, ÚDVU 1962, 183 s.

Psychológia vzťahu medzi učiteľom a žiakom. Bratislava, SPN 1964, 329 s. 2. preprac. vyd. Bratislava, SPN 1962, 327 s. Poľský preklad, Varšava 1976, 316 s.

Osvojovanie pravopisu. Bratislava, SPN 1967. 183 s.

Pedagogický takt i netakt učiteľa. Bratislava, MPS 1967. 241 s.

Psychológia učiteľovho pedagogického taktu. Bratislava, SPN 1974, 520 s. Rumunský preklad Bukurešť 1979. 408 s. + 21 tab.

Psychologické osobitosti osobnosti a práce triedneho učiteľa. Prešov, KPÚ 1974, 62 s.

Vybrané kapitoly z psychológie. Bratislava, SPN 1987, 296 s.

Analýza výučby a štúdia na vysokej škole (Z niektorých psychologických aspektov). Bratislava, ÚRVŠ 1987. 103 s.

b) v spoluautorstve

Uplatniť psychologické a pedagogické poznatky pri práci v kurzoch z učiva národnej školy. Bratislava, OÚ 1955. In: Vyučovanie v kurzoch z učiva národnej školy, s. 16-31.

Dieťa v období dospievania. In: Ako vychovávať dieťa a mládež. Martin, Osveta 1957, s. 119-142. 2. vyd. Martin, Osveta 1959, s. 129-154.

Psychológia procesu vytvárania pracovných zručností a návykov u učňov. In: Výchovno-vzdelávacia práce na odborných učilištiach a učňovských školách. Bratislava, SPN 1960, s. 149-166.

Zástoj pracovnej a polytechnickej výchovy pri rozvíjaní osobnosti žiakov škôl pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť. In: Zborník prác z defektológie. Bratislava, SPN 1964, s. 64-83.

Pedagogický slovník. I. díl. Praha, SPN 1966. Odborná redakcia všetkých psychologických hesiel a autorstvo 12 psychologických hesiel.

Psychologická analýza správanie sa učiteľa voči žiakom z hľadiska pedagogického taktu. In: Psychológia a škola. I. Bratislava, SPN 1971, s. 136-187.

Osobnosť riaditeľa školy. In: Psychológia a škola. II. Bratislava, SPN 1972, s. 162-230.

Peter, O. a kol.: Vybrané kapitoly vysokoškolskej pedagogiky. Bratislava, Edičné stredisko VŠE 1976, s. 44-66.

Grác, J.: Psychológia učenia a vyučovania na vysokej škole. (Vybrané kapitoly). Prvá časť. Bratislava, ÚRVŠ 1985, s. 36-78.

Grác, J.: Psychológia učenia a vyučovania na vysokej škole. (Vybrané kapitoly). Druhá časť. Bratislava, ÚRVŠ 1985, s. 32-68.

II. Učebnice, učebné texty a skriptá

a) samostatne

Základy psychológie a pedagogiky pre funkcionárov SČK. Martin, Osveta 1970. 98 s.

Úvod do psychológie. Základy všeobecnej psychológie. Bratislava, VŠE 1970. 284 s. 2. vyd. Bratislava, VŠE 1972. 284 s.

Psychológia pre gymnáziá a pedagogické školy. Bratislava, SPN 1971. 350 s. Ukrajinské vyd. Bratislava, SPN 1971. 352 s. Maďarské vyd. Bratislava, SPN 1972. 341 s. České vyd. Praha, SPN 1974. 324 s. 2. čes. vyd. Praha, SPN 1976. 324 s.

Dočasné učebné texty z občianskej náuky pre 2. ročník gymnázií a stredných škôl. II. časť. Bratislava, SPN 1972, 64 s. Ukrajinské vyd. Bratislava, SPN 1973. 72 s. 2. maď. vyd. Bratislava, SPN 1975. 72 s.

Psychológia pre internátne školy pre pracujúcich. Bratislava, SPN 1973. 84 s.

Psychológia pre gymnáziá a triedy gymnáziá s pedagogickým zameraním. Bratislava, SPN 1977. 328 s. 1. čes. vyd. Praha, SPN 1977. 368 s. 2. čes. vyd. Praha, SPN 1977. 365 s. 3. čes. vyd. Praha, SPN 1981. 365 s. 4. čes. vyd. Praha, SPN 1982. 368 s.

Psychológia I. Všeobecná psychológia pre I. ročník stredných pedagogických škôl. Bratislava, SPN 1985. 176 s. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1985. Čes. vyd. Praha, SPN 1986.

Psychológia vyučovania a vzdelávania. Bratislava, UK 1986. 168 s.

Psychológia pre gymnáziá. Bratislava, SPN 1986. 280 s. Čes. vyd. Praha, SPN 1987. 256 s.

Psychológia vyučovania a vzdelávania. Bratislava, UK 1982. 165 s. 2. preprac. vyd. Bratislava, UK 1986. 169 s.

Psychológia pre vojenské školy. Praha, Naše vojsko 1992. 220 s.

Psychológia I. Všeobecná psychológia pre I. ročník stredných pedagogických škôl. Bratislava, SPN 1985. 240 s. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1985. 248 s. Čes. vyd. Praha, SPN 1986. 248 s.

Psychológia pre gymnáziá. Bratislava, SPN 1986. Čes. vyd. Praha, SPN 1987. 280 s. 2. zrevid. vyd. Bratislava, SPN 1993. 280 s.

b) v spoluautorstve

Rosina, J.: Psychológia. Učebnica pre pedagogické školy pre vzdelávanie učiteľov národných škôl. Bratislava, SPN 1957. 244 s. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1957. 292 s. Čes. vyd. Praha, SPN 1960. 298 s. Dotlač 2. čes. vyd. Praha, SPN 1960. 298 s.

Rosina, J.: Psychologie. Učební text pro střední školu sociálně-právní péče. Praha, SPN 1963.

Bakoš, L. a kol.: Teória výchovy. Bratislava, SPN 1958, s. 239-269. 2. vyd. Bratislava, SPN 1972, s. 280-306. 3. vyd. Bratislava, SPN 1977, s. 288-314.

Rosina, J. - Hraše, J. - Janák, V.: Všeobecná psychológia pre pedagogické inštitúty. Bratislava, SPN 1963. 200 s. Čes. vyd. Praha, SPN 1963. 199 s. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1964. 141 s.

Pardel, T. a kol.: Pedagogická psychológia. Dočasná učebnica pre pedagogické inštitúty. Bratislava, SPN 1963. ss. 22-23, 27-46, 52-69, 163-181. Čes. vyd. Praha, SPN 1963. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1964. 150 s.

Klindová, L. - Singule, F.: Psychológia pre pedagogické školy pre vzdelávanie učiteliek materských škôl. Bratislava, SPN 1965. 228 s. Čes. vyd. Praha, SPN 1965. 199 s. 2. čes. vyd. Praha, SPN 1966. 199 s. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1966. 272 s.

Singule, F.: Psychológia pre stredné všeobecno-vzdelávacie školy. Bratislava, SPN 1967. 132 s. 3. vyd. Bratislava, SPN 1969. 139 s.

Štepanovič, R. Grác, J.: Vybrané kapitoly z pedagogiky vysokých škôl. I. Bratislava, UK 1971, s. 25-54.

Đurič, L. - Grác, J. - Rybárová, E.: Vybrané kapitoly z pedagogickej psychológie. Bratislava, Alfa 1972, ss. 49-75, 163-182. 2. vyd. Bratislava, SPN 1980. 752 s.

Rosina, J. a kol.: Psychológia - vybrané kapitoly pre postgraduálne štúdium učiteľov 1.-5. a 6.-9. ročníka ZDŠ. Bratislava, SPN 1973, s. 68-88.

Mošner, O. - Brožík, V.: Občianska náuka pre 2. ročník stredných škôl. Bratislava, SPN 1975. 153 s. 2. vyd. Bratislava, SPN 1977. 152 s. Čes. vyd. Praha, SPN 1975. 143 s. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1976. 200 s.

Peter, O. a kol.: Vybrané problémy vysokoškolskej pedagogiky. Bratislava, VŠE 1976, s. 44-64.

Chyba, A. a kol.: Občianska náuka pro III. ročník gymnázií (experimentální učební text). Praha, SPN 1980.

Makal, J. a kol.: Občianska náuka. Experimentálny učebný text pre 3. ročník gymnázií. Bratislava, SPN 1981, s. 212-247. Čes. vyd. Praha, SPN 1981.

Greisinger, J.: Psychológia. Experimentálny učebný text pre stredné zdravotnícke školy. Martin, Osveta 1983. 280 s. 2. vyd. Martin, Osveta 1987. 328 s.

Greisinger, J.: Psychológia. Učebnice pro zdravotnícké školy. Praha, Avicenum 1985, s. 256. 2. vyd. Praha, Avicenum 1985. 256 s. 3. vyd. Praha, Avicenum 1987. 256 s.

Sobotka, L. a kol.: Občianska náuka pro III. ročník tříletých učebních odborů. Praha, SPN 1982, ss. 9-48, 75-91, 114-117. Slov. vyd. Bratislava, SPN 1983. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1983.

Grác, J.: Psychológia učenia a vyučovania na vysokej škole. (Vybrané kapitoly). Prvá časť. Bratislava, ÚRVŠ 1983, s. 36-78.

Grác, J.: Psychológia učenia a vyučovania na vysokej škole. (Vybrané kapitoly). Druhá časť, s. 32-68.

Harineková, M.: Všeobecná a vývinová psychológia. Vysokoškolské učebné texty. Nitra, Pedagogická fakulta 1986, s. 7-146.

Đurič, L. - Grác, J.: Pedagogická psychológia. Bratislava, SPN 1988, s. 245-325. 2. vyd. Bratislava, JASPIS 1991, s. 243-323.

Učiteľská psychológia. Bratislava, SPN 1992, ss. 17-81, 246-300.

Sobotka, L. a kol.: Občianska náuka pre 4. ročník trojročných učebných odborov. Bratislava, SPN 1983, ss. 11-48, 78-92, 117-121. Čes. vyd. Praha, SPN 1982, ss. 9-48, 75-91, 114-117. Maď. vyd. Bratislava, SPN 1983. Osveta 1987. 328 s.

Singule, F.: Psychológia a pedagogika. Bratislava, SPN 1990, s. 9-94.

Singule, F.: Základy pedagogiky a psychológie. Bratislava, SPN 1992, s. 9-94.

Drotárová, E. a kol.: Pedagogická a sociálna psychológia. Učebné texty pre študentov učiteľstva 1-4. Košice, Edičné stredisko UPJŠ 1991, s. 70-149.

Učiteľská psychológia. Bratislava, SPN 1992, ss. 17-82, 246-287.